
TARİHE IŞIK TUTACAK SUİKAST RAPORU

Oya EREN ÖZER

16.03.2014

15 Mart 2014

Sabah

Sultan 2. Abdülhamid'e 1905 yılında düzenlenen, pek çok insanın ölümü ve yaralanmasıyla sonuçlanan suikastın, "Sultan'a Suikast" adıyla kitaplaştırılan 89 sayfalık soruşturma raporu, tarihe ışık tutuyor.

Sakarya Üniversitesi (SAÜ) Türk-Ermeni İlişkileri Araştırma Merkezi Müdürü ve Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Haluk Selvi, AA muhabirine, Ermeni meselesiyle ilgili bugüne kadar 5'ten fazla doktora ve 10'dan fazla yüksek lisans tezi yönettiğini söyledi.

Ermenilerin Türklerle ve Osmanlılarla ilgili iddialarının temelinde Sultan 2. Abdülhamid ve 1915 yılındaki olayların bulunduğu dikkati çekerek, bu dönemi anlamadan Ermeni meselesini kavramanın güç olduğunu dile getirdi.

Çalışmalarının bir kısmını Sultan 2. Abdülhamid dönemine yoğunlaştırdıklarını kaydeden Selvi, "Acaba Abdülhamid, ülkeyi nasıl yönetti, onun döneminde Ermeniler, Ruslar ve İngilizlerle nasıl hareket ettiler, nasıl örgütlendiler? Bunlar üzerinde çalışırken ilginç detaylara rastladık. Bunlardan birisi de 1905 yılında Sultan Abdülhamid'e yapılan suikastti, bu olayın belgeleriyle ortaya konulması gerekiyordu, Osmanlı Devletinde terör eylemlerinin mantığını görme açısından bu olayı deşifre etmek önemliydi " diye konuştu.

1890 yılında ilk Ermeni gizli örgütlerinin Osmanlı Devletinde eylem yapmak için Tiflis ve Cenevre'de kurulduğunu vurgulayan Selvi, Taşnak ve Hınçak örgütlerinin faaliyetlerinin aynı dönemde başladığını, milli mücadele ve 1. Dünya Savaşı'nda da sürdürüldüğünü dile getirdi.

Selvi, 1890 yılında Ermeniler tarafından kurulan örgütlerin, Büyük Ermenistan'ın kurulması için terörün araç seçilmesini uygun bulduklarını ifade ederek, şöyle konuştu:

"Osmanlı Devleti içinde huzursuzluklar olduğunu, Müslümanların Hristiyanları katlettiğini bu olaylar sayesinde duyurarak, İngiltere ve Rusya'nın Osmanlı Devletine müdahale edip kendi büyük devletlerini kurdurmak istediler. Takip ettikleri yöntem Yunanistan'ın, Bulgaristan'ın, Romanya'nın ve Sırbistan'ın yönetimiyle aynıydı ama Ermeniler için bir problem vardı, Ermeniler Osmanlı coğrafyasının hiçbir bölgesinde nüfusun çoğunluğuna sahip değillerdi. Bu yüzden terörle, bulundukları bölgeleri Müslümansızlaştırmak, Türksüzleştirmek politikasını seçtiler."

1905 yılında gelindiğinde gayelerine ulaşmak için henüz sonuç elde edemediklerine dikkati çeken Selvi, "Somut bir Ermenistan kurma projesi yoktu çünkü Doğu Anadolu'da kendi siyasetini inşa eden Sultan Abdülhamid vardı. Sultan Abdülhamid, doğudaki Kürt aşiretlerini organize ederek bu projenin önüne geçmişti" ifadesini kullandı.

SULTAN 2. ABDÜLHAMİD'E SUİKAST

Selvi, 1905 yılına gelindiğinde Sultan Abdülhamid'e karşı düzenlenmiş, hedefine ulaşmayan 40 suikast bulunduğuna işaret ederek, 33 yıllık padişahlık döneminde de yüzden fazla suikast düzenlendiğini söyledi.

Suikastlerin içinde hedefine en fazla yaklaşılan eylemin 1905 yılında cuma günü gerçekleştirileni olduğunu aktaran Selvi, "Bu, kendisinden önceki ve sonraki bütün suikastlerden hedefine en çok yaklaşanıdır" dedi.

Selvi, şöyle devam etti:

"1905'teki suikast, Ermenilerin uluslararası örgütlenmesini, eylemi nasıl planladıklarını, hangi mekanları hareket noktası seçtiklerini, suikastin peşinden gayelerinin neler olduğunu ortaya koyması itibarıyla çok önemlidir. Suikastten hemen sonra başlatılan soruşturma kapsamında hazırlanan raporlar, bunu diğer suikastlerden ayıran en önemli özelliktir. Çalışmamızın temelini suikastten sonra tutulan raporlar, tutanaklar, soruşturmaların kayıtları teşkil ediyor.

Sultan Abdülhamid, suikastten hemen sonra Necip Melhame Paşa başkanlığında komisyon kurdu. Suikastin kimler tarafından, nasıl yapıldığını anlatan rapor, bir ayda neticelendirildi. Bu, bin sayfalık raporun özeti 80 sayfalık fezlekeye dönüştürülerek Sultan Abdülhamid'e sunuluyor."

Soruşturmanın seyrini anlatan Selvi, soruşturmaya bomba konulan arabadan başladığını aktardı.

"Modeli, markası, yapım yılı alınarak İstanbul'a ne zaman geldiği ve Avusturya'da yapıldığı anlaşılıyor" diyen Selvi, Avrupa'dan getirilen bomba parçalarının Avrupalı devletlerin İstanbul'daki yerlerinde saklandığını kaydetti.

Suikastte Belçikalı Edward Jorris'in yakalandığını anlatan Selvi, "Edward Jorris, İstanbul'a gelen ve iş kuran, karısı da zengin, Ermenilere terzilik yapan birisidir. Sosyalist yapıya sahiptir. Edward Jorris'in anlattıklarıyla bu suikastin teferruatı ortaya konuyor. Edward Jorris, suikastin birinci zanlısı olarak Sultan Abdülhamid tarafından affediliyor" şeklinde konuştu.

Selvi, Ermenilerin suikastin ardından Kadıköy, Hasköy ve Galata da ayaklanma çıkarma planı hazırladıklarını sözlerine ekledi.

Kaynak/Source: